

Spiegelfase

Toegepaste Informatica

15 maart 2023

Deel 1 | Inleiding

1. Situering van de Spiegelfase
2. Samenstelling van het panel en de gesprekspartners
3. Opzet van de reviewdag

Deel 2 | Bespreking

1. Kwaliteitskenmerk 1: Profiel, leerresultaten en curriculum
2. Kwaliteitskenmerk 2: Onderwijsleeromgeving
3. Kwaliteitskenmerk 3: Begeleiding van studenten
4. Kwaliteitskenmerk 4: Betrokkenheid van stakeholders
5. Kwaliteitskenmerk 5: Internationalisering, toegepast onderzoek en maatschappelijke dienstverlening

Deel 3 | Bijlage

1. Referentiekader Odisee

Dit verslag kadert in de VARIOSO-cyclus: het instrument voor de kwaliteitsbewaking in eigen regie van Odisee. Het is een momentopname van de onderwijskwaliteit door de dienst onderwijs en kwaliteit, naast het continue ontwikkel- en verbeteringswerk van de opleiding. Meer achtergrond kan de lezer vinden op <https://www.odisee.be/kwaliteitsvol-onderwijs>.

Deel 1 | Inleiding

1 Situering van de Spiegelfase

De spiegelfase is een onderdeel van de bewaking van de opleidingskwaliteit in eigen regie, ook wel het **VARIOSO**-proces genoemd (**V**erkennen, **A**nalyseren, **R**eflectie-intern, **O**ptimaliseren, **S**piegelen, **O**pvolgen). De stap van de spiegelfase is een review van een opleiding door een onafhankelijk/extern panel van experts. Odisee werkt hiervoor samen met VLUHR KZ.

Het externe panel neemt kennis van het kwaliteitsprofiel van de opleiding. Het kwaliteitsprofiel is een concretisering van vijf kwaliteitskenmerken:

- Kwaliteitskenmerk 1: Profiel, leerresultaten en curriculum
- Kwaliteitskenmerk 2: Onderwijsleeromgeving
- Kwaliteitskenmerk 3: Begeleiding van studenten
- Kwaliteitskenmerk 4: Betrokkenheid van stakeholders
- Kwaliteitskenmerk 5: Internationalisering, toegepast onderzoek en maatschappelijke dienstverlening

Voor elk kenmerk documenteert de opleiding een realisatie waar ze trots op is en een uitdaging waar ze in de nabije toekomst prioritair werk wil van maken. Het panel gaat over dit kwaliteitsprofiel met het opleidingsteam in gesprek, bekrachtigt en/of helpt de opleiding verder te verdiepen aan de hand van vragen/bemerkingen en tips voor de toekomst. Zo nodig kan het panel ook dringende aanbevelingen formuleren in verband met het gedocumenteerde kwaliteitsprofiel van de opleiding. Indien het panel de nood voelt om andere thema's te bevragen die niet in het kwaliteitsprofiel aan bod kwamen, dan kan dat maar we gaan er van uit dat dit eerder uitzondering is dan regel. Zo nodig wordt hiervoor een aanvullend overlegmoment ingepland en aanvullende documentatie aangereikt.

De beoordeling gebeurt in verslagvorm door per kwaliteitskenmerk drie items te omschrijven:

- sterke punten
- vragen/bemerkingen
- tips voor de toekomst

2 Samenstelling van de focusgroep

Panel

Voorzitter: Peter Van Petegem

Peer: Gerda Janssens

Onderwijsdeskundige: Anne Devesse

Werkveldvertegenwoordiger: Frederik Vallaeys

Student: Ikram Salad

Verslaggever: Sofie Metsers

Gesprekspartners

Clusterdirecteur: speeddate + verdiepingsgesprek: Jo Praet

Opleidingshoofd: speeddate + verdiepingsgesprek: Guido Celis

Docenten: speeddate + verdiepingsgesprek
Dirk Thijs
Patrick Van den Bussche
Rogier van der Linde
Yvan Rooseleer
Steven Ophalvens
Sam Van Buggenhout
Jens Baetens
verdiepingsgesprek
Hans Vandenbogaerde

Studenten: speeddate
Bryan Vanbever
Irina Shavoyan
Yasmin Hommada Chihab
Kian De Ridder

3 Opzet van de reviewdag

- 8u30-9u Aankomst panelleden - koffie
- 9u-10u15 Overleg panel– voorbereiding speeddating
- 10u15-10u45 Toonmoment van de opleiding (in functie van 2 realisaties)
- 10u45-11u45 Speeddating
- 11u45-12u30 Overleg panel - Terugkoppeling speeddate

- 12u30–13u30 Lunch - Voorbereiding verdiepingsgesprek

- 13u30–15u00 Verdiepingsgesprek
- 15u00-15u15 Pauze
- 15u15–16u30 Overleg panel– besluitvorming
- 16u30-17u Rapporteringsgesprek

Deel 2 | Bespreking

Per kwaliteitskenmerk wordt eerst een korte omschrijving gegeven. Daaronder vindt de lezer telkens de gekozen realisatie en uitdaging terug van de opleiding die in het kwaliteitsprofiel werd uitgewerkt. Daarna volgt de beoordeling van het panel.

In bijlage vindt u het volledige referentiekader terug.

Kwaliteitskenmerk 1: Profiel, leerresultaten en curriculum

Omschrijving

De opleiding heeft een duidelijk, specifiek **profiel** dat aansluit bij de onderwijsvisie van het studiegebied en van de instelling. De **leerresultaten** van de opleiding vormen een heldere invulling van de internationaal en landelijk gevalideerde domeinspecifieke leerresultaten. Het **curriculum** van de opleiding sluit aan bij de meest recente ontwikkelingen in het vakgebied, in het werkveld en is maatschappelijk relevant.

Keuze opleiding

Realisatie: We kiezen ook voor effectief leren, met transfer van het geleerde naar de praktijk. Studenten baseren zich voor deze praktijkervaringen op stages, werkplekleren, projecten, maar ook zeer reële casussen aangereikt door het werkveld en de docent.

Uitdaging: Door scherpe keuzes en meer efficiëntie creëren we ruimte voor innovatie.

Sterke punten

Het panel wil de opleiding graag een pluim geven voor het *nieuwe curriculum* met de zeven zeer relevante keuzeprofielen. De opbouw van het curriculum ligt ook in lijn met het Europese framework. De opleiding heeft goede ideeën en interessante initiatieven, zoals bijvoorbeeld de geïntegreerde projecten.

Tips voor de toekomst

- ✓ Het panel wil graag bezorgdheid uiten over het *arbeidsintensieve karakter van de geïntegreerde projecten*. Het docententeam is heel betrokken en gemotiveerd, maar dit gecombineerd met de arbeidsintensiviteit van de projecten kan een gevaarlijke cocktail zijn. Pas op dat docenten niet overbevraagd worden. Zorg dat het werk werkbaar blijft door gezamenlijke kaders en afspraken zodat het team niet opbrandt.
- ✓ De opleiding is van plan om aan de slag te gaan met *persona's* en het panel kan deze oefening alleen maar toejuichen. Dit kan een relevante oefening zijn om de diversiteit van de instroom in kaart te brengen en een gepast antwoord te bieden op de hoge drop-outcijfers.
- ✓ De *graduaten* bieden mooie kansen om de hoge drop-out te kanaliseren. Er zijn goede afstemmingen tussen beide, maar het panel heeft ook een aantal hobbels op de weg gehoord doorheen de dag. Dezelfde inhoud worden in beide opleidingen op hetzelfde moment gegeven, waardoor vakken al gepasseerd zijn wanneer studenten vanuit de bachelor in de graduaat instromen. Het opnieuw bekijken van evaluaties van bachelorstudenten maar dan met de criteria van het graduaat kan mogelijke overgangsproblemen wegwerken.

Kwaliteitskenmerk 2: Onderwijsleeromgeving

Omschrijving

De **onderwijsleeromgeving** stimuleert de studenten om een actieve rol te spelen in het leerproces en draagt bij tot een vlotte studievoortgang. Er is aansluiting van de leeromgeving bij de diverse studentenpopulatie, de talentontwikkeling van studenten en de interactie met het werkveld.

De **beoordeling** van studenten weerspiegelt het leerproces en concretiseert de beoogde leerresultaten.

We wegen evaluatie af tegen ingezette talenten en opgenomen uitdagingen.

Keuze opleiding

Realisatie: Studenten nemen in Odisee eigenaarschap op voor de eigen evaluatie, via betrokkenheid in het formuleren van leerdoelen, in de inhoud, de vorm en het tijdstip van evaluatie en in de voortdurende feedback en feedforward op het leerproces. De dialoog tussen coach en coachee, tussen evaluator en geëvalueerde maakt van evaluaties een leermoment.

Uitdaging: We benutten alle opportuniteiten om studenten uit verschillende opleidingen en niveaus (so-gr-ba-ma) te laten samenwerken en samen te leren.

Sterke punten

Het *open leercentrum* biedt vele mogelijkheden. Het panel vindt deze ruimte een sterk punt van de opleiding. Studenten krijgen hier de kans om zich inhoudelijk te verdiepen via onder andere peerteaching. Ook de projectwerking vindt hier al plaats.

Vragen/bemerkingen

Het panel vroeg zich af of er bij de evaluatie naast het inhoudelijke ook voldoende rekening wordt gehouden met *leerdoelen en competenties*. Het was niet duidelijk in hoeverre dit aanwezig is.

Het panel vindt het sterk dat de opleiding *toetsbeleid* zelf al op de agenda heeft gezet voor verdere uitwerking. Er zijn heel veel verschillende manieren om te evalueren in de opleiding aanwezig, maar momenteel is er nog geen kader hierrond. Maak zeker dat toetsbeleid op de agenda blijft en besteed hier de nodige aandacht aan.

Tips voor de toekomst

- ✓ Kan het *open leercentrum* nog meer systematisch ingezet worden in de opleiding? De opleiding geeft zelf aan dat studenten buiten de projectwerking weinig gebruikmaken van de ruimte. Het panel raadt aan het open leercentrum ook in andere vakken in te zetten. Ouderejaars eerstejaars in deze ruimte laten coachen is ook nog een mogelijkheid.
- ✓ Verschillen in studentenprofielen kunnen aanleiding geven tot gedifferentieerd lesgeven. Momenteel ziet het panel voornamelijk *differentiatie* voor zwakke en sterke studenten, maar er zijn ook andere bronnen van diversiteit die aandacht behoeven. Hoe speelt de opleiding bijvoorbeeld in op neurodiversiteit?

Kwaliteitskenmerk 3: Begeleiding van studenten

Omschrijving

De voor de opleiding ingezette **docenten** bieden de studenten optimaal de mogelijkheid om leerresultaten te behalen. De opleiding beschikt over aangepaste studie- (en traject)**begeleiding** en in-, door- en uitstroom van studenten. De opleiding verstrekt volledige en gemakkelijk leesbare **informatie** over alle fasen van de studieloopbaan. De opleidingsspecifieke **voorzieningen** op het vlak van bibliotheek, ICT, infrastructuur, sociale voorzieningen zijn toegankelijk en adequaat.

Keuze opleiding

Realisatie: Het onderwijsteam neemt rollen op met betrekking tot curriculumontwerp, ontwikkeling van opleidingsonderdelen en leerbegeleiding. Het team verdeelt rollen onderling of combineert ze, in functie van de aanwezige expertise en talenten. Experts uit de diensten ondersteunen waar nodig.

Uitdaging: Onze campussen bekrachtigen onze uitstraling als 'brede' hogeschool, als open gemeenschap met de blik naar buiten gericht. We spreken diverse doelgroepen aan en zijn verankerd in de omringende gemeenschap.

Sterke punten

Er is een grote *betrokkenheid* van docenten naar studenten toe om van hen degelijke professionals te maken.

Docenten zijn erg bereikbaar voor de studenten. *Coaching* is doorheen het curriculum sterk uitgewerkt. Er is een traject uitgewerkt voor docenten om opgeleid te worden in coaching.

De opleiding heeft een zeer goed uitgewerkt *onthaaltraject* waarbij studenten vanaf het begin van de opleiding reeds sterk begeleid en opgevolgd worden.

Vragen/bemerkingen

Het panel merkte op dat er heel wat *online lessen* gegeven worden. Bewaak dat deze lessen interactief genoeg zijn om de studenten betrokken te houden en voer geen te lange periodes van louter online lessen in.

Alumni zijn belangrijke ambassadeurs van de opleiding. Hoe kan de *alumniwerking* meer systematisch uitgewerkt worden? Ambassadeurschap begint niet bij het afstuderen, maar reeds in de opleiding. Hoe kan je dit zo vroeg mogelijk beginnen stimuleren bij studenten?

Tips voor de toekomst

- ✓ In hoeverre worden studenten betrokken bij het vormgeven van het programma? *Co-creatie* gaat namelijk verder dan studenten eenmalig inspraak geven via een bevraging en de uitwerking volledig binnen het opleidingsteam te houden. Co-creatie en resonantie zijn niet hetzelfde. Het panel raadt aan om de mogelijkheden te verkennen en co-creatie systematisch te gaan aanwenden.

Kwaliteitskenmerk 4: Betrokkenheid van stakeholders

Omschrijving

De samenwerking tussen **werkveldvertegenwoordigers / andere partners** en de opleiding heeft een meerwaarde voor beide partijen.

De opleiding beschikt over een actieve en verankerde participatie van **studenten**.

Keuze opleiding

Realisatie: Ons onderwijs komt in 2027 echt tot stand in co-creatie met de beroepspraktijk.

Uitdaging: Getalenteerde en ondernemende studenten nemen in hun ontwikkeling tot professional steeds meer initiatief en verantwoordelijkheid op. Ze participeren actief.

Sterke punten

De *samenwerking met externe bedrijven* (bijvoorbeeld in functie van geïntegreerde projecten, bachelorproef en stage) is een sterk punt van de opleiding.

Vragen/bemerkingen

De resonantieraad wordt aangepast naar een *co-creatieraad*. Wat houdt deze verandering exact in? Hoe wil de opleiding dit invullen?

Tips voor de toekomst

- ✓ Het panel raadt aan de visie op *entrepreneurship* te bekijken en voldoende scherp te stellen.
- ✓ Welke *initiatieven* (bv. Hackathon) die *voor de pandemie* plaatsvonden wil de opleiding nu terug opnemen? Uit gesprekken bleek dat deze initiatieven de studenten enorm stimuleerden.
- ✓ De *co-creatieraad* zal slechts om de twee jaar plaatsvinden. Het panel raadt aan om het werkveld frequenter bij elkaar te roepen, aangezien de sector zeer snel verandert.

Kwaliteitskenmerk 5: Internationalisering, toegepast onderzoek en maatschappelijke dienstverlening

Omschrijving

De opleiding investeert niet alleen in zijn hoofopdracht rond onderwijs maar ook in internationalisering, praktijkgericht onderzoek en/of dienstverlening in **wisselwerking tussen de opleiding en werkveld**.

Keuze opleiding

Realisatie: We zorgen ervoor dat leergierigen levenslang bij ons terecht kunnen, voor korte en langdurige opleidingen, voor basisvorming, opfrissessies en specialisaties. We ontwikkelen navormingen en postgraduataten die nauw aanleunen bij het gesubsidieerde onderwijsaanbod en het praktijkgericht onderzoek. Daarnaast ontwikkelen we een niche van high-end opleidingen die een belangrijke marktwaarde vertegenwoordigen in de niet-gesubsidieerde opleidingsmarkt, ook samen met andere onderwijspartners.

Uitdaging: We bouwen tegen 2027 een kwaliteitsvol meertalig onderwijs uit en zorgen voor meer kruisbestuiving met (inter)nationale studenten. We bieden alle studenten en personeelsleden minstens de kans op een buitenlandse ervaring. We versterken onze internationale leeromgeving, ook op onze eigen campussen, onder andere via internationalisation@home.

Sterke punten

Het panel vindt het zeer sterk hoe terdege de opleiding het *Engelstalige traject* aan het voorbereiden is. Alle mogelijkheden en uitdagingen worden verkend en onderzocht. Er is zelfs iemand aangesteld om zich met dit project bezig te houden, maar ook de rest van het team is duidelijk sterk bij de voorbereidingen betrokken. Ook wordt er nu al in de opleiding nagedacht over mogelijke synergieën met het huidige programma. Het uitrollen van dit traject brengt ook heel wat uitdagingen met zich mee voor onder andere human resources en faciliteiten, maar ook hier heeft de opleiding zelf al over nagedacht. Zo wordt er bijvoorbeeld overwogen om bepaalde vakken voor iedereen in het Engels in te richten om de docenten te ontlasten en wordt een opstartfinanciering in het vooruitzicht gesteld door de Odisee-beleidsverantwoordelijken. Het dossier voor deze opleiding zal dus niet enkel decentraal maar ook centraal bekeken moeten worden.

Het is bijna een evidentie om een Engelstalige variant van de opleiding aan te bieden door de combinatie van de ligging (Brussel) en de sector (IT). Het panel denkt dan ook dat dit traject het potentieel heeft om een groot succes te worden.

De *microdegrees* die al deel uit maken van het curriculum zijn een interessante keuze waar het panel zich volledig in kan vinden.

Tips voor de toekomst

- ✓ De studentenaantallen van de opleidingen digital groeien sterk. In combinatie met de uitrol van het Engelstalige traject is het zeer belangrijk om de *werklast voor de docenten* te bewaken. Het panel heeft een zeer gemotiveerd team gezien. Ga zorgzaam om met de docenten en koester de staf die je momenteel hebt. De *war on talent* is voor docenten nog groter dan voor de studenten.

Deel 3 | Bijlage

Intern referentiekader Visie Odisee 2027

Kwaliteitskenmerk 1: profiel, leerresultaten en curriculum

- We gaan voor duurzaam onderwijs dat resulteert in energie voor levenslang leren.
- We kiezen ook voor effectief leren, met transfer van het geleerde naar de praktijk. Studenten baseren zich voor deze praktijkervaringen op stages, werkplekleren, projecten, maar ook zeer reële casussen aangereikt door het werkveld en de docent.
- We zetten volop in op een holistisch perspectief van het functioneren van de student in een authentieke context.
- De student kiest uit een aanbod van leerdoelen (discipline-eigen, discipline-overstijgende en persoonlijke leerdoelen). De finaliteit van het leertraject van studenten hangt dan niet alleen af van de gekozen opleiding of discipline.
- Differentiatie in de beoordeling resulteert in een diploma met een 'personal touch'.
- Door scherpe keuzes en meer efficiëntie creëren we ruimte voor innovatie.

Kwaliteitskenmerk 2: Onderwijsleeromgeving

- In de Odisee-gemeenschap krijgen studenten kansen om te groeien, op eigen tempo, langs flexibele leerwegen, in steeds meer verschillende contexten binnen en buiten de hogeschool. We erkennen, stimuleren en ondersteunen informeel leren in de hogeschool, maar ook daarbuiten.
- Odisee is een uitnodigende gemeenschap en veilige omgeving waar studenten samen leren. Ze stimuleren elkaar tot persoonlijke en professionele ontwikkeling. Studenten hebben een stevige binding met elkaar, met hun opleiding, met alle medewerkers van Odisee, met het werkveld. Diverse groeperingsvormen ondersteunen het samen leren.
- We benutten alle opportuniteiten om studenten uit verschillende opleidingen en niveaus (so-gr-ba-ma) te laten samenwerken en samen te leren.
- Authentieke leerervaringen zijn het vertrekpunt en sluitstuk voor leren. We hanteren de praktijk als context waarin dringende leernoden ontstaan, als 'trigger' voor intrinsiek gemotiveerd leren.
- Studenten zoeken uitdaging op en benutten de experimenteerterruimte waar ze ongeremd verantwoordelijkheid en initiatief kunnen nemen.
- Hybride leerwerkplekken, waarin een zekere mate van simulatie wordt gehanteerd, kunnen een goede tussenoplossing betekenen in de interactie tussen opleiding en werk. Zij bieden experimenteer- en leerruimte die in de echte praktijk niet altijd aanwezig is.
- De maatschappelijke dimensie krijgt alle kansen in het leerproces.
- Studenten nemen in Odisee eigenaarschap op voor de eigen evaluatie, via betrokkenheid in het formuleren van leerdoelen, in de inhoud, de vorm en het tijdstip van evaluatie en in de voortdurende feedback en feedforward op het leerproces. De dialoog tussen coach en coachee, tussen evaluator en geëvalueerde maakt van evaluaties een leermoment.
- Vooropgestelde leerresultaten toetsen we zoveel mogelijk onafhankelijk van het gevolgde traject. Zo bieden we de beste kansen op succesvolle differentiatie van leertrajecten.

Kwaliteitskenmerk 3: Begeleiding van studenten

- In een wereld waarin diversiteit de realiteit en de norm is, kiezen we voor gedifferentieerd onderwijs dat verschillen omarmt en diversiteit aanwendt als kracht. Gedifferentieerd onderwijs veronderstelt niet een verschillende aanpak voor elke lerende, maar legt de nadruk op zinvolle activiteiten voor alle lerenden.
- De student wordt kwaliteitsvol ondersteund bij het ontwerpen van het eigen leertraject, via coaching bij de opzet, het doorlopen en het afronden van het eigen leertraject, met just-in-time kennis en ondersteuning, afgestemd op het gekozen leertraject. De docent is er zich van bewust dat hij soms klassikaal moet werken, soms in kleinere groepjes en soms individueel, met het oog op het grootst mogelijke leerrendement voor de lerenden en praktische haalbaarheid.
- Het onderwijsteam neemt rollen op met betrekking tot curriculumontwerp, ontwikkeling van opleidingsonderdelen en leerbegeleiding. Het team verdeelt rollen onderling of combineert ze, in functie van de aanwezige expertise en talenten. Experts uit de diensten ondersteunen waar nodig.
- Onze campussen bekrachtigen onze uitstraling als 'brede' hogeschool, als open gemeenschap met de blik naar buiten gericht. We spreken diverse doelgroepen aan en zijn verankerd in de omringende gemeenschap.
- Onze campussen zijn in 2027 aantrekkelijke en duurzame leer-, leef- en werkomgevingen die onderwijs, onderzoek en dienstverlening maximaal ondersteunen: die uitnodigen tot ontmoeting, samenwerking en interactie; die mogelijkheden bieden voor tijd- en plaatsafhankelijk werken en leren; ingericht volgens de principes van universeel ontwerp, reeds bij ontwerp uitgaand van differentiatie.

Kwaliteitskenmerk 4: Betrokkenheid van stakeholders

- Ons onderwijs komt in 2027 echt tot stand in co-creatie met de beroepspraktijk.
- Getalenteerde en ondernemende studenten nemen in hun ontwikkeling tot professional steeds meer initiatief en verantwoordelijkheid op. Ze participeren actief.
- We slopen de muren tussen de hogeschool, het werkveld en de maatschappij. We zetten in op duurzame partnerschappen en netwerking tussen het onderwijs, de wetenschappelijke wereld en het werkveld.

Kwaliteitskenmerk 5: Internationalisering, toegepast onderzoek en maatschappelijke dienstverlening

- We bouwen tegen 2027 een kwaliteitsvol meertalig onderwijs uit en zorgen voor meer kruisbestuiving met (inter)nationale studenten. We bieden alle studenten en personeelsleden minstens de kans op een buitenlandse ervaring. We versterken onze internationale leeromgeving, ook op onze eigen campussen, onder andere via internationalisation@home.
- We zorgen ervoor dat leergierigen levenslang bij ons terecht kunnen, voor korte en langdurige opleidingen, voor basisvorming, opfrissessies en specialisaties. We ontwikkelen navormingen en postgraduatoren die nauw aanleunen bij het gesubsidieerde onderwijsaanbod en het praktijkgericht onderzoek. Daarnaast ontwikkelen we een niche van high-end opleidingen die een belangrijke marktwaarde vertegenwoordigen in de niet-gesubsidieerde opleidingsmarkt, ook samen met andere onderwijspartners
- Praktijkgericht onderzoek is in 2027 een motor voor duurzame en maatschappelijk verantwoorde innovatie, zowel voor het werkveld als het onderwijs:
 - praktijkgericht onderzoek start vanuit een probleem of vraagstelling uit werkveld of maatschappij;
 - we focussen op het ontwikkelen van nieuwe of het verbeteren van bestaande praktijken, producten of processen en op implementatie en disseminatie van de bevindingen;
 - we zetten in op co-creatie en actieve partnerschappen met het werkveld en andere wetenschappelijke instellingen;
 - in deze samenwerking verdiepen studenten en docenten hun expertise en ontwikkelen ze een op innovatie gerichte en wetenschappelijke attitude.
- Via dienstverlening en kenniscentra dragen we de opgebouwde expertise uit.